

1 tétel A Jog és jogrendszer

A jog jogszabályokban megfogalmazott, államilag kikényszeríthető magatartási szabályok összessége.

A jog a teljes jogrendszeren keresztül érvényesíti az állami akaratot.

A jogrendszer az állam által érvényesnek és hatályosnak elismert normák együttese, a jogágak összessége.

Hazánkban — mint az államok többségében — az alkotmány határozza meg azoknak az állami szerveknek a körét, amelyek jogosultak a jogalkotásra, jogszabályok meghozatalára. A jogszabályok különböző formában jelennek meg, ezek a jogforrások, amelyek a következők lehetnek.

Törvények. A legjelentősebb, az egész társadalmat érintő kérdéseket szabályozzák. Meghozatalukra és módosításukra csak a legfőbb államhatalmi szerv, az Országgyűlés jogosult. A törvények között kiemelt szerepe van az Alkotmánynak, mint az első számú törvénynek, amelynek az összes többi jogszabály is alárendelt

Kormányrendeletek. A kormányzati, irányítói munkával kapcsolatos kérdéseket szabályozzák, és a Kormány (a Miniszterelnök vezette miniszterek tanácsa) adja ki

Miniszteri rendeletek. Az illetékes miniszter adja ki és az adott minisztérium hatáskörébe tartozó kérdéseket szabályozzák

Önkormányzati rendeletek. Az adott önkormányzat működési területén érvényes szabályokat fogalmazzák meg.

Helyi szabályzatok. Egy adott intézmény, munkahely saját szabályzatai, pl. iskolai házirend, munkahelyi kollektív szabályzat.

A jogszabályok között szigorú, egymásra épülő rend (alá- és fölérendeltség) van. A magasabb szintű jogszabálynak az alsóbb szintű alá van rendelve, nem lehet vele ellentétes

Az Alkotmány mint első számú törvény különleges szerepet tölt be. Az Alkotmánnyal egyetlen jogszabály sem lehet ellentétes, ennek betartásán az Alkotmánybíróság őrökdi.

A jogszabály, mint magatartási szabály bizonyos cselekvésre kötelez, tilt vagy megenged. Három fontos eleme van:

- **a tényállás (feltétel)** a szabályozni kívánt társadalmi viszony lényeges elemeit tartalmazza, azoknak a körülményeknek az összességét, amelyekre a meghatározott magatartást elrendeli,
- **a rendelkezés** a feltétel megvalósulása esetén a követendő magatartást határozza meg, ami lehet kötelező - feltétel nélkül, függetlenül a felek akaratától -, és megengedő - a felek rendelkezhetnek másként is -,
- **a jogkövetkezmény** a szankció és a joghatás; a szankció jogsértővel szembeni büntetés, a joghatás pedig akkor következik be, ha a rendelkezést végrehajtották.